

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/232/2021
Identifikačné číslo spisu:	8110233144
Dátum vydania rozhodnutia:	28.03.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:8110233144.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu P. V., bývajúceho v A., X. XX/X, zastúpeného JUDr. Petrom Ličákom, advokátom, so sídlom v Kapušanoch, Záhradná 19/468, proti žalovanej Slovnaft, a.s., so sídlom v Bratislave, Vlčie hrdlo 1, zastúpenej JUDr. Ľubošom Noskovičom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Konventná 5, o vydanie bezdôvodného obohatenia s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde v Prešove pod sp. zn. 8C/255/2010, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 17. februára 2021, sp. zn. 2Co/81/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 17. februára 2021 sp. zn. 2Co/81/2019 v potvrdzujúcom výroku I. z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 13. februára 2018, č.k. 8C/255/2010-394 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 12.632,12 eur s príslušenstvom do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a to titulom vydania bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Občianskeho zákonníka (výrok I.). V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok II.). Žalobcovi ako úspešnej strane voči žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania podľa § 255 ods. 1 a zák. č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že na základe vykonaného dokazovania mal za preukázané, že žalobca je výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX pre katastrálne územie A. a to na základe rozsudku Okresného súdu Prešov vyhláseného v konaní pod sp. zn. 29C/55/2010. V súvislosti s predmetným konštatovaním chronologicky uviedol vývoj vlastníckych vzťahov k nehnuteľnostiam, vo vzťahu ku ktorým si žalobca uplatňoval bezdôvodné obohatenie. Zo zisteného skutkového stavu vyplynulo, že na pozemkoch žalobcu v rozsahu výmery 6646 m² sa nachádza oplotený areál obchodnej spoločnosti žalovanej, ktorá užíva plochu vlastnícky patriacu žalobcovi bez právneho dôvodu a žalobca tak nemá reálnu možnosť svoje nehnuteľnosti riadne užívať. Pokiaľ sa žalovaná bránila existenciou zákonného vecného bremena na pozemku žalobcu súd prvej inštancie mal za to, že takéto vecné bremeno v prospech žalovanej nemohlo vzniknúť, nakoľko sa vládnym nariadením č. 29/59 Zb. o oprávneniach k cudzím nehnuteľnostiam pri stavbách a prevádzke podzemných potrubí pre pohonné látky a ropu predpokladala existencia podzemných potrubí pre pohonné hmoty (čo vyplýva už zo samotného názvu

vládneho nariadenia), avšak v termináli závodu v Kapušanoch (postaveného za účinnosti spomínaného vládneho nariadenia) ide o vnútropodnikové nadzemné potrubie, čo nebolo medzi stranami sporu sporným, preto sa naňho nemôže vzťahovať právna úprava týkajúca sa vecných bremien. Z uvedeného dôvodu dodatočný zápis vecného bremena na LV č. XXXX v prospech žalovanej v roku 2016, teda v priebehu konania, možno považovať z jej strany za konanie účelové a v rozpore s dobrými mravmi, proti zápisu ktorého je len veľmi obmedzená možnosť žalobcu brániť sa. Na základe uvedených skutočností súd prvej inštancie konštatoval na strane žalovanej vznik bezdôvodného obohatenia avšak nie za obdobie 3 rokov pred podaním žaloby (29. decembra 2010) tak, ako to tvrdil žalobca, ale len za obdobie od 29. decembra 2008 do 29. decembra 2010, v ktorom smere musel zohľadniť žalovanou uplatnenú námietku premĺčania podľa § 107 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Výšku priznaného bezdôvodného obohatenia okresný súd ustálil v zmysle znaleckého posudku č. 110/2018 znalca D. X. F., ktorého závery si osvojil. Znalec bol pred súdom prvej inštancie vypočutý právnymi zástupcami strán sporu, vyčerpávajúco zodpovedal na kladené otázky a subjektívna nespokojnosť strany sporu s jeho závermi nijako neznižuje validitu tohto posudku. Príslušenstvo pohľadávky okresný súd odôvodnil ustanoveniami § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 Nariadenia vlády č. 80/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom zo 17. februára 2021 sp. zn. 2Co/81/2019 ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP stranami sporu napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a II., rozsudok okresného súdu vo výroku III. (o trovách konania) zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že súd prvej inštancie v predmetnom spore vykonal potrebné dokazovanie, na základe ktorého dospel k správnym skutkovým zisteniam, z týchto vyslovil aj správny právny záver. Bližšie k odvolacím námietkam žalovanej, že a/ vedeniu sporu pod sp. zn. 29C/255/2010, v ktorom sa žalobca stal výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX pre katastrálne územie A., bránila prekážka litispendencie a b/ k nesprávne stanovenej výške bezdôvodného obohatenia uviedol, že tieto nepovažuje za opodstatnené. Konštatoval, že týmito námietkami sa dostatočne zaoberal už súd prvej inštancie. Aj podľa názoru odvolacieho súdu z obsahu spisu nevyplynulo, aby vedeniu konania vo veci sp. zn. 29C/255/2010, v ktorom sa žalobca stal výlučným vlastníkom vyššie uvedených nehnuteľností bránilo iné konanie týkajúce sa tej istej právnej veci tak, ako to predpokladá ustanovenie § 159 CSP. Konanie, na ktoré poukazovala žalovaná, vedené pod sp. zn. 9C/143/2002 sa síce týkalo tých istých strán sporu, avšak išlo v ňom o vydanie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie sporných nehnuteľností avšak za iné obdobie ako v prejednávanej spore. Výsledok konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam neposkytoval podklad k záveru, že až do právoplatnosti rozhodnutia vo veci vedenej na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 29C/255/2010, resp. do podania žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia bol žalovaný dobromyseľným užívateľom spornej časti nehnuteľnosti. V tomto smere odvolací súd poukázal na spôsob a dôvody rozhodnutia okresného súdu vo veci sp. zn. 29C/255/2010, v ktorom sa súd okrem iného zaoberal aj argumentáciou žalovanej, či mohla nadobudnúť vlastnícke právo k prejednávanej nehnuteľnosti titulom ich vydržania a táto námietka akceptovaná nebola (bližšie viď bod 11. rozsudku odvolacieho súdu). Zdôraznil, že žalobca nie je špekulatívnym nadobúdateľom pozemkov, domáha sa ochrany svojich práv titulom vlastníckeho práva, ktoré pôvodne patrilo jeho právnym predchodcom. Námietku ohľadom výšky bezdôvodného obohatenia považoval odvolací súd zhodne ako súd prvej inštancie za zreteľom na závery znaleckého posudku č. 110/2018 znalca D. X. F. za nedôvodnú. Nemal pochybnosti o správnosti záverov v konaní ustanoveného znalca, ktoré uviedol, či už v znaleckom posudku, resp. vo vyjadrení. Zohľadňujúc metódu polohovej diferenciácie pozemkov znalec stanovil nájomné za užívanie nehnuteľnosti za časť roka 2008 rozsahom 71,86 eur, za obdobie roka 2009 rozsahom 6.416,74 eur a napokon za obdobie roka 2010 rozsahom 6.153,52 eur. Uvádzaná všeobecná hodnota nájmu nehnuteľnosti zodpovedá hodnotám pri poctivom predaji a kúpe nehnuteľností v danom čase a mieste. Všetky východiskové ukazovatele, z ktorých znalec vychádzal, boli stanovené priamo v právnom predpise a pri výpočte hodnoty nájmu použil metódu polohovej diferenciácie preto, lebo použitie porovnávacej metódy nebolo možné realizovať z dôvodu absencie potrebného množstva pozemkov podobného charakteru. Vo výroku o trovách konania odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP zrušil preto, lebo okresný súd vzhľadom na výsledok sporu

nesprávne právne aplikoval ustanovenie § 255 a nasl. CSP. Konkrétne pri svojom rozhodovaní nezohľadnil skutočnosť, že časť bezdôvodného obohatenia nebola priznaná v dôsledku aplikácie § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

3. Proti uvedenému rozsudku žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) podala dovolanie prípustnosť ktorého odôvodňovala ustanoveniami § 420 písm. a/ a f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. a/ a c/ CSP. Mala za to, že v danej veci súdy nižších inštancií rozhodli vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 420 písm. a/ CSP) a zároveň jej nesprávnym procesným postupom znemožnili ako strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP). Bližšie vytkané vady zmätočnosti videla v tom, že tak súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd pri riešení otázky vlastníckeho práva akceptovali bez akéhokoľvek primeraného dôvodu závery iného konania (iniciovaného v ten istý deň ako predmetný spor o určení vlastníckeho práva), ktoré obsahovalo zjavnú prekážku litispendencie a malo byť zastavené. O existencii vlastníckeho práva mali konajúce súdy vo veci sp. zn. 8C/255/2010 (t.j. v preskúmvanej) rozhodnúť na základe predložených dôkazov v rámci posúdenia predbežnej otázky a nie čakať 5 rokov na právoplatné vyriešenie veci, keď navyš takého určovacie konanie obsahovalo prekážku litispendencie. Takéto konanie súdov predstavuje dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP. Žalovaná na vyššie uvedené nedostatky v konaní pred súdmi nižších inštancií poukazovala argumentujúc aj rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. sp. zn. 1Obdo/4/2017 z 30. januára 2018) avšak odvolací súd sa s jej tvrdeniami žiadnym spôsobom nevysporiadal. Prekážku litispendencie odmietol z dôvodu nedostatku totožnosti predmetu konania. Súdy nižších inštancií pri svojom rozhodovaní pochybili, keď nezohľadnili existenciu riadne evidovaných zákonných vecných bremien viaznucich na dotknutých pozemkoch. Uvedeným postupom podľa názoru dovolateľky došlo jednak k naplneniu ustanovenia § 420 písm. a/ CSP, keď odvolací súd otázku existencie zákonných vecných bremien podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/190/2004 (R 39/2006) nemal právomoc posúdiť a zároveň k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, kedy sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a to spomínaného rozhodnutia R 39/2006, v zmysle ktorého takéto rozhodovanie nepatrí do jeho právomoci. Akceptácia existujúcich a riadne evidovaných zákonných vecných bremien viaznucich na dotknutých pozemkoch by pritom mala výrazný dopad na ich hodnotu a tým pádom aj na výšku, resp. samotnú dôvodnosť prípadného bezdôvodného obohatenia. Ďalší odklon videla dovolateľka v tom, že súdy nižších inštancií priznali žalobcovi nárok z bezdôvodného obohatenia za obdobie od 29. decembra 2008 do 29. decembra 2010 v situácii, kedy spor o vlastníctvo nehnuteľnosti, ktorý bol pre rozhodnutie v danom spore kľúčový, bol právoplatne ukončený až v roku 2015. V zmysle rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/67/1999 v prípadoch spornosti vlastníctva, či nájomného pomeru a povinnosti úhrady nájomného prípadne bezdôvodného obohatenia je rozhodujúci deň právoplatnosti rozhodnutia súdu o spornej otázke, lebo do tohto termínu pôvodný vlastník nehnuteľnosti si počínal v dobrej viere, že nehnuteľnosť mu patrí a že ho nezaťažuje nijaká povinnosť platiť nájomné. Odvolací súd mal na uvedenú argumentáciu reagovať, žalobu zamietnuť, prípadne mal dôkladne a presvedčivo zdôvodniť svoj odklon od jemu známych a žalovanou predložených rozhodnutí vrátane spomínaného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Napokon dovolateľka dovolací súd žiadala v právnej otázke nároku na bezdôvodné obohatenie o preskúmanie aj dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, keďže nie je v jej možnostiach zistiť, či v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu existujú aj rozhodnutia, v ktorých sa otázka vzniku/existencie zákonných vecných bremien a z nich plynúcich nárokov riešila rozdielne oproti dovolateľom prezentovaným rozhodnutiam sp. zn. 5Cdo/67/1999 a sp. zn. 1Cdo/190/2004. Z uvedených dôvodov žalovaná dovolací súd žiadala, aby napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietne, alternatívne žiadala rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

4. Žalobca v podanom vyjadrení k dovolaniu žalovanej dovolací súd žiadal, aby dovolanie ako neprípustné odmietol, resp. ako nedôvodné zamietol. Bližšie k jednotlivým dovolacím dôvodom uviedol, že pokiaľ ide o prekážku už začatého konania tzv. litispendenciu v predmetnom konaní nebol súd oprávnený skúmať, či v inom konaní, ktoré bolo právoplatne skončené boli splnené podmienky konania. V spore bol súd viazaný rozhodnutím súdu v inom konaní a to pod sp. zn. 29C/255/2010, v ktorom sa

riešila otázka vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vo vzťahu ku ktorým si žalobca uplatňoval nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. V prípade ak bola žalovaná toho názoru, že konanie pod sp. zn. 29C/255/2010 malo byť zastavené z dôvodu litispendencie, mala tento názor prezentovať v tomto konaní, resp. mal voči rozhodnutiu vydanom v tomto konaní podať odvolanie, resp. dovolanie. Nič z toho však neurobila. Rozhodnutie najvyššieho súdu pod sp. zn. 1Obdo/4/2017, na ktoré poukazuje, sa na daný spor nevzťahuje. V danej veci najvyšší súd nezrušil rozhodnutia okresného a krajského súdu z dôvodu litispendencie, ale z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu. Argumentácia dobromyseľnosťou žalovanej neobstojí, bola totiž riešená v iných konaniach, pričom v spore bol súd viazaný skutkovými a právnymi závermi uvedenými v rozsudku pod sp. zn. 29C/255/2010. Na potvrdenie správnosti tohto názoru žalobca poukázal aj na viaceré konania vedené proti žalovanej. Pokiaľ ide o uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a síce, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu sa odkláňa od rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/67/1999 v skutočnosti sa o vytýkaný odklon nejedná. Predmetné rozhodnutie totiž nie je aplikovateľné na daný spor z dôvodu, že rieši úplne inú skutkovú a právnu situáciu.

4.1. Pokiaľ ide o ďalšie dovolacie námietky, v rámci ktorých dovolateľka poukazovala na existenciu zákonného vecného bremena a z toho vyplývajúce následky, žalobca uviedol, že podľa jeho názoru na pozemkoch v jeho vlastníctve zákonné vecné bremeno nikdy nevzniklo a ak by aj k tomu došlo, uvedená skutočnosť nemá vplyv na dôvodnosť žaloby, t.j. žalovaná sa na úkor žalobcu bezdôvodne obohacuje. Čo sa týka neexistencie zákonného vecného bremena, žalobca argumentoval zákonnou úpravou, predpisom č. 79/1957 Zb. o výrobe, rozvoje a spotrebe elektriny, tzv. elektrizačným zákonom a skutkovými okolnosťami danej veci, na ktorú je podľa žalobcu priamo aplikovateľný rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/52/2005, keďže sa jedná o identickú vec. V zmysle právnej vety uvedeného rozsudku, „všetko čo sa nadobudlo bezdôvodným obohatením musí sa vydať“. Pre túto povinnosť je irelevantné (bez právneho významu), či ten kto bezdôvodné obohatenie získal bol v dobrej viere alebo nie. Nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia sa týka aj súčasti ako je príslušenstva k veci v zmysle § 120 a § 121 Občianskeho zákonníka. V danej veci je to žalovaná, t.j. Slovnaft, a.s., ktorá neoprávnene (zákonné vecné bremeno jej to neumožňuje) úplne vylúčila žalobcu z užívania jeho pozemkov, t.j. realizuje užívateľské oprávnenia, ktoré jej nepatria a teda sa na úkor žalobcu bezdôvodne obohacuje a to aj napriek existencii zákonného vecného bremena, teda ak vzniklo. V nadväznosti na uvedené žalobca zopakoval svoj už skôr vyslovený názor, že prípadná existencia vecného bremena nemá vplyv na vznik a výšku hodnoty bezdôvodného obohatenia. Je tomu tak z toho dôvodu, že vecné bremeno vzniklo v dôsledku činnosti žalovanej, ktorá nemôže profitovať z faktu, že v dôsledku vecného bremena dochádza k zníženiu hodnoty nehnuteľnosti, keď za vznik vecného bremena nesie zodpovednosť. Žalovaná je oprávnená z vecného bremena ak by sa žalobca rozhodol predmetné pozemky predat', tak je jediným subjektom, ktorý by mal za tieto pozemky zaplatiť trhovú cenu, ktorá by nebola znížená o vecné bremeno. Napokon pokiaľ ide o argumentáciu žalovanej, že v právomoci súdu nie je rozhodnúť, či zákonné vecné bremeno vzniklo, tak v danom prípade nešlo o situáciu, že by žalobca žiadal náhradu za zriadenie vecného bremena, ale náhradu za bezdôvodné obohatenie. Z rozhodnutia, na ktoré poukazuje žalovaná podľa žalobcu vyplýva, že súd musí v konaní najprv určiť, či zákonné vecné bremeno vzniklo, ak tomu tak je, nemá právomoc rozhodovať o zmene resp. zániku takéhoto vecného bremena. Ak ale podľa zistení súdu nevzniklo, ďalej pokračuje v konaní. Všetky uvedené skutočnosti žalobca už uviedol vo svojich predchádzajúcich vyjadreniach. V napadnutom rozhodnutí odvolacieho súdu nejde ani o odklon rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Cdo/190/2004 z 31. mája 2009, pretože uvedené rozhodnutie sa netýka skutkovo a právne obdobne právnej situácii ako je riešená. V konaní pod sp. zn. 1Cdo/190/2004 išlo o prekládku vedenia vysokého napätia v dôsledku hrozby škody na živote a zdraví osôb a majetku žalobcu. Riešenie uvedených otázok patrí do právomoci Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v zmysle § 3 ods. 2 písm. i/ bod 3 a 4 zákona č. 70/1998 Z.z. Z uvedených dôvodov preto aj najvyšší súd vyslovil názor, že do právomoci súdu v občianskom súdom konaní podľa § 7 ods. 1 OSP nepatrí rozhodovanie o prekládke elektrického vedenia. Priamo z rozhodnutí, ktoré predložila žalovaná (ide o rozhodnutia Krajského súdu v Prešove) vyplýva, že v civilnom konaní je súd oprávnený zaoberať sa otázkou k existencii vecného bremena ako otázkou prejudiciálnou.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená podľa § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalovanej podľa § 420 písm. f/ CSP je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku I. (potvrdzujúci výrok II. nebol dovolaním napadnutý) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. a/ a f/ CSP

11. Žalovaná v prvom rade vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. a/ CSP mala za to, že v danej veci súdy nižších inštancií rozhodli vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov. Bližšie uviedla, že súdy nižších inštancií pri svojom rozhodovaní pochybili, lebo nezohľadnili existenciu riadne evidovaných zákonných vecných bremien viaznucich na dotknutých pozemkoch v jej prospech. Uvedeným nesprávnym postupom odvolací súd (a aj prvoinštančný súd) riešil otázku existencie zákonných vecných bremien, ktorú nemal právomoc posúdiť.

11.1. Právomoc sa všeobecne posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu (v tomto prípade súdu) riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie. Civilný sporový poriadok vymedzuje právomoc súdov v § 3 a 4. Ustanovenie § 3 CSP určuje, že súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Súkromnoprávne vzťahy, z ktorých vychádzajú súkromnoprávne spory a iné veci, sú

charakterizované najmä právnou rovnosťou a vôľovou autonómiou ich účastníkov. Ich postavenie je rovnocenné, čo znamená, že jeden z účastníkov súkromnoprávneho vzťahu nie je oprávnený jednostranne ukladať povinnosti druhému účastníkovi a ani sám autoritatívne vynucovať splnenie povinnosti druhého účastníka súkromnoprávneho vzťahu. Nad rámec súboru vzťahov uvedených v § 3 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú aj iné veci, ktoré sa už nezakladajú priamo na práve súkromnom, ale len vtedy, ak to ustanovuje zákon - čo vyplýva z § 4 CSP. Právomoc súdu je základnou procesnou podmienkou, ktorej splnenie súd skúma z úradnej povinnosti v každom štádiu konania a na každej inštancii (§ 161 ods. 1 CSP). Jej nedostatok je neodstrániteľný a vedie k zastaveniu konania (§ 161 ods. 2 CSP v spojení s § 9, resp. § 10 ods. 1 CSP).

11.2. V danom prípade je predmetom konania žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia s príslušenstvom titulom užívania cudzej nehnuteľnosti. V okolnostiach posudzovanej veci je už na prvý pohľad zrejmé, že sa jedná o súkromnoprávny spor fyzickej osoby a právnickej osoby vychádzajúci zo súkromnoprávnych vzťahov, na prejednanie ktorého nepochybne je daná právomoc súdu. Žalovanou namietaná vada podľa § 420 písm. a/ CSP preto neobstoí.

12. Žalovaná ďalej vyvodzovala prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, konkrétne namietala, že konajúce súdy sa dostatočne nevysporiadali so všetkými argumentami, ktoré mali rozhodujúci význam pre rozhodnutie vo veci. Osobitne zdôraznila, že sa nevysporiadali s argumentáciou o dobromyseľnosti pri užívaní nehnuteľností patriacich žalobcovi a tiež s námietkami o nedostatku právomoci (záver o (ne)existencii zákonných vecných bremien nie je v právomoci súdu) a prekážky veci začať.

13. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmatečnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jeho práva na spravodlivý proces.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestranom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

15. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26., 5Cdo/57/2019, bod 9., 10.) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

16. Dovolací súd zdôrazňuje, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo

prípadné nesprávne právne posúdenie vecí prípustnosť dovolania nezakladá. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

17. Princípu práva na spravodlivý proces zodpovedá právo účastníka na určitú kvalitu súdneho rozhodnutia a povinnosť súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť. Súd sa teda musí zaoberať účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, III. ÚS 47/2019, 4Cdo/34/2018, 4Cdo/3/2019, 5Cdo/57/2019, 8Cdo/152/2018).

18. Riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu a inú ochranu vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (Zo súdnej praxe č. 56/2008).

19. V zmysle judikatúry ústavného súdu platí, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom (II. ÚS 675/2014, IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, III. ÚS 32/07). Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

20. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

21. Dovolací súd akcentuje, že aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa dovolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak dovolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

22. Civilný sporový poriadok umožňuje odvolaciemu súdu použiť tzv. skrátené odôvodnenie v rozsudku v prípade, ak sa v celom rozsahu stotožní s odôvodnením napadnutého rozhodnutia (viď § 387 ods. 1 až 3 CSP). V takom prípade sa môže obmedziť v odôvodnení len na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia a prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti ďalšie dôvody. Zákon však vyžaduje, aby aj v prípade skráteného odôvodnenia dovolací súd zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Povinnosťou odvolacieho súdu je zároveň vysporiadať sa v odôvodnení rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní. Za podstatný je potrebné považovať taký argument, ktorý je relevantný, teda má vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň je takej povahy, že v prípade jeho preukázania (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) môže priniesť rozhodnutie priaznivejšie pre dovolateľa (Števček M., Ficová S., Baricová

J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1296 s.).

23. Dovolací súd tiež poukazuje na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 13. novembra 2018 sp. zn. III. ÚS 314/2018, podľa ktorého odvolací súd je povinný vysporiadať sa v odôvodnení svojho rozhodnutia s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní aj v prípade tzv. skráteného odôvodnenia rozhodnutia podľa § 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku.

24. Po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dovolací súd dospel k záveru, že v danom prípade odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavkám kladeným na zákonné rozhodnutie v zmysle § 393 CSP.

25. Z obsahu spisu je zrejmé, že žalovaná už ako odvolateľka učinila obsahom svojich odvolacích námietok okrem iného aj to, že súd prvej inštancie sa zrozumiteľne a presvedčivo nevysporiadal s jej námietkou „o nedostatku právomoci súdov v danej veci rozhodovať o existencii zákonného vecného bremena“. O uplatnení tejto námietky svedčí aj to, že ju uvádza sám odvolací súd v bode 3. svojho rozsudku, ktorý sa zaoberá odvolacou argumentáciou žalovanej; táto uviedla „...pokiaľ ide o výšku bezdôvodného obohatenia, súd prvej inštancie nevzal do úvahy existenciu zákonných vecných bremien podľa zákona č. 251/2012 Z. z. o energetike....“.

26. Zo skutkového stavu v danej veci v podstate vyplýva, že podľa LV č. XXXX v katastrálnom území A., obec A., okres X.Š., je vlastníkom pozemkov o výmere spolu 6646 m² žalobca, pričom žalovaná v uvedenom rozsahu jeho nehnuteľnosti užíva; uvedená skutočnosť bola nespornou. V časti ťarchy je na spomínanom LV uvedené zákonné vecné bremeno v zmysle § 96 ods. 4, 5 zákona NR SR č. 251/2012 Z. z. o energetike, a to povinnosť strpieť uplatnenie práv prevádzkovateľa potrubia stanovených zákonom podľa § 11 ods. 1 zákona o energetike na priznanie práva chôdze, jazdy, prevádzky, opráv a údržby potrubia s prevádzkovým príslušenstvom SLOVNAFT a.s., Vlčie hrdlo 1, Bratislava, IČO: 31 322 832, vo vyznačenom rozsahu podľa geometrického plánu č. 122/2016 ZPM č.1217 vyhotoveného Geodetickou kanceláriou GEOLA, s.r.o. V.P. Tótha 30, 905 01 Senica, IČO: 36 669 563, autorizačne overený dňa: 9. septembra 2016 D.. X. E. a úradne overený dňa: 7. októbra 2016 pod č. 61-1705/2016 Okresným úradom Prešov, katastrálnym odborom, D.. T. K., spočívajúce v ochrannom pásme potrubia na prepravu pohonných látok na nehnuteľnosti CKN XXXX/X, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, XXXX/XXX, podľa Z-6419/2016 zo dňa: 10. októbra 2016 - pvz- XXX/XX. Okresný súd v dôvodoch svojho rozhodnutia s poukazom na ustanovenia čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a ďalej § 3 ods. 1, § 39, § 123, § 124, § 126, § 132 a § 451 Občianskeho zákonníka uviedol, že „vlastnícke právo má účinky proti všetkým subjektom práva, ktoré sú ho povinní rešpektovať v rozsahu, v ktorom je garantované verejnou mocou determinovanou obmedzeniami práva vlastníť majetok v normatívnom napätí s inými základnými právami a slobodami....Je potrebné konštatovať, že v minulosti sa stavby stavali aj na pozemkoch, ktoré stavebníkovi nepatrili. Vlastníctvo pozemkov síce v niektorých prípadoch ostalo pôvodným vlastníkom, avšak v podstate s nimi nemohli často vôbec disponovať, ostalo im len samotné tzv. holé vlastníctvo pozemku. Na tomto mieste je nutné uviesť, že žalobca nie je špekulatívnym nadobúdateľom pozemkov, ale domáha sa ochrany svojich práv titulom vlastníckeho práva, ktoré pôvodne patrilo jeho právnym predchodcom - rodičom. Neobstojí preto tvrdenie žalovanej, že žalobca je povinný strpieť výkon oprávnení žalovanej bezodplatne bez ohľadu na to, či je alebo nie je preukázaná existencia vecného bremena. Takéto vlastnícke právo by z pohľadu žalobcu v podstate strácalo svoj právny význam....Podľa § 1 prvá veta vládneho nariadenia č. 29/1959 Zb. o oprávneniach k cudzím nehnuteľnostiam pri stavbách a prevádzke podzemných potrubí pre pohonné látky a ropu stály rast spotreby pohonných látok a mazív vyžaduje plynulé premiestňovanie ropných surovín a pohonných látok v značnom rozsahu a na veľké vzdialenosti. Túto úlohu plní československé hospodárstvo výstavbou a prevádzkou podzemných potrubí. V danom prípade „...vecné bremeno v prospech žalovanej nemohlo vzniknúť, nakoľko sa predmetným vládny nariadením predpokladala existencia podzemných potrubí pre pohonné hmoty (čo vyplýva už zo samotného názvu vládneho nariadenia), avšak v termináli závodu v Kapušanoch (postaveného za účinnosti vyššie

uvedeného vládneho nariadenia č. 59/1959 Zb.) ide o vnútropodnikové nadzemné potrubie, čo nebolo medzi stranami sporu sporným, preto sa naňho nemôže vzťahovať právny úprava týkajúca sa vecných bremien....dodatočný zápis vecného bremena na LV č.XXXX v prospech žalovanej v roku 2016 (č. 1. 213 spisu), teda v priebehu tohto konania, možno považovať zo strany žalovanej za konanie účelové a v rozpore s dobrými mravmi, proti zápisu ktorého je len veľmi obmedzená možnosť žalobcu brániť sa....“ Vo vzťahu k predmetným záverom plynúcim z vykonaného dokazovania a vo väzbe na námietky žalovanej odvolací súd podľa názoru dovolacieho súdu reagoval nedostatočne a veľmi stroho v bode 14. svojho rozsudku tak, že „...existenciu (zákonných vecných bremien - pozn. dovolacieho súdu) opodstatnene nezohľadnil ani prvoinštančný súd z dôvodov nepreukázania predpokladov podľa § 2 nasl. Vládneho nariadenia č. 29/1959 Zb. v spojení s § 22 zákona č. 79/1957 Zb. účinných v čase, kedy bola realizovaná výstavba priemyselného areálu žalovaného...“ Teda je zrejmé, že sa v celom rozsahu stotožnil s názorom okresného súdu. Nedal, ale žalovanej odpoveď na kľúčovú a rozhodujúcu otázku v danej veci, a síce či si mohol súd v spore o vydanie bezdôvodného obohatenia, v ktorom právomoc na prejednanie veci mal, sám posúdiť (ne)existenciu zákoných vecných bremien, hoc aj v rozpore s údajmi zapísanými na príslušnom liste vlastníctve.

26. Z dôvodov napadnutého rozhodnutia nie je podľa dovolacieho súdu zrejmé ako sa s vyššie uvedenou a pre výsledok sporu podľa názoru dovolacieho súdu rozhodujúcou námietkou vypořiadal odvolací súd.

27. Ďalej dovolateľka zmätočnosťnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP vyvodila aj z postupu a rozhodnutia dovolacieho súdu, ktorý nesprávne vyhodnotil, že v inom spore, a to o určenie vlastníckeho práva existovala prekážka litispendencie. Žalovaná prezentovala svoj názor, že „o existencii vlastníckeho práva mali rozhodnúť konajúce súdy v danej veci - sp. zn. 8C/255/2010 v rámci posúdenia predbežnej otázky a nie čakať 5 rokov na právoplatné vyriešenie veci v inom spore“.

27.1. Ustanovenie § 159 CSP, podľa ktorého začatie konania bráni tomu, aby o tom istom spore prebiehalo na súde iné konanie; ak na súde prebieha o tom istom spore iné konanie, súd zastaví konanie, ktoré sa začalo neskôr; vyjadruje tzv. prekážku litispendencie alebo inak povedané prekážku veci začatej. Litispendencia bráni tomu, aby na súde prebiehalo iné konanie v tej istej veci. Táto prekážka vzniká (je daná), ak na ktoromkoľvek súde v Slovenskej republike je začaté konanie, ktoré má rovnaké strany sporu, rovnaký predmet konania a rovnaké skutkové okolnosti, od ktorých sa odvodzuje právo. Pokiaľ ide o totožnosť strán sporu, táto je daná aj vtedy, ak pôvodná strana sporu v prvom konaní je vystriedaná právnym nástupcom v druhom konaní (musí byť však ako právny nástupca pôvodnej strany sporu označený), a tiež vtedy, ak strany sporu v druhom konaní vystupujú v opačnom procesnom postavení. Litispendencia je procesnou prekážkou konania, ktorú musí súd z úradnej povinnosti odstrániť, a to bez zreteľa na to, kedy túto prekážku zistí, alebo kedy táto prekážka vznikla. V takom prípade vždy konanie zastaví. Spravidla zastaví konanie o návrhu, ktorý bol podaný neskôr. Pre posúdenie, či tu je prekážka začatej veci, je rozhodujúci stav v čase rozhodnutia v neskôr začatom konaní (R 97/2003).

27.2. Vo vzťahu k totožnosti predmetu sporu a dôsledkom posudzovania predbežnej otázky v sporoch o plnenie dovolací súd uvádza, že súd v konaní o žalobe na plnenie spravidla predbežne skúma a posudzuje otázku (ne)existencie práva alebo právneho vzťahu, z ktorého sa plnenie vyvodzuje, ktorá otázka by sa v prípade neskôr začatého konania o určovacej žalobe stala samostatným predmetom konania a rozhodnutia súdu. Aj keď ide o posúdenie otázky predbežnej, ktorá sa výslovne neuvádza vo výroku súdneho rozhodnutia, pokiaľ nevyhnutnou podmienkou rozhodnutia súdu o žalobe na plnenie je práve posúdenie predbežnej otázky (vychádzajúc z právnej podstaty žalovaného nároku), ktoré sa odrazí v spôsobe rozhodnutia súdu o žalobe na plnenie a konečným spôsobom v celom rozsahu ju vyrieši, vzniká tu prekážka litispendencie pre určovaciu žalobu a to bez ohľadu na to, že ide o posúdenie (iba) prejudiciálne. Je tomu tak preto, aby sa zabránilo existencii dvoch vzájomne si odporujúcich súdnych rozhodnutí o tej istej otázke.

27.3. Z obsahu spisového materiálu dovolací súd zistil, že na Okresnom súde Prešov toho istého času prebiehali medzi tými istými stranami sporu konania a/ vo veci určenia vlastníckeho práva k

nehnuteľnostiam zapísaným na LV č. XXXX pre katastrálne územie A. pod sp. zn. 29C/55/2010 a b/ vo veci vydania bezdôvodného obohatenia s príslušenstvom pod sp. zn. 8C/255/2010 vzťahujúceho sa k tým istým nehnuteľnostiam, ktoré boli predmetom sporu vo veci sp. zn. 29C/55/2010 (ide o vec preskúmanú dovolacím súdom), pričom tieto konania boli iniciované toho istého dňa. Keďže v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia sa okresný súd musel ako s prejudiciálnou otázkou zaoberať tým, komu svedčí vlastnícke právo vo vzťahu k nehnuteľnostiam, o ktorých žalobca tvrdil, že mu patria a že žalovaná ich užíva bez právneho dôvodu, pričom o tejto otázke sa viedlo samostatné konanie, z hľadiska procesnej ekonómie sa rozhodol vyčkať na právoplatné vyriešenie vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam. Až po rozhodnutí - určení komu vlastnícke právo patrí pokračoval ďalej v konaní. Žalovaná až v podanom odvolaní/dovolaní v spore o vydanie bezdôvodného obohatenia namietala správnosť takéhoto postupu okresného súdu v podstate argumentujúc tým, že „konanie o splnení povinnosti je prekážkou litispendencie pre konanie o určenie práva alebo právneho vzťahu“. Vo vzťahu k predmetnému dovolací súd uvádza, že rozsudok vo veci určenia vlastníckeho práva bol vyhlásený dňa 30. septembra 2015, pričom nadobudol právoplatnosť dňa 22. októbra 2015 (č. l. 116 a nasl. spisu). Podľa § 226 CSP právoplatnosť je vlastnosť súdneho rozhodnutia, ktorá spôsobuje záväznosť a zásadnú nezmeniteľnosť rozhodnutia. Zásadná nezmeniteľnosť súdneho rozhodnutia je vykladaná ako pravidlo, že právoplatný rozsudok zmenený byť nemôže, výnimka je však prípustná v súvislosti s uplatnením mimoriadneho opravného prostriedku. Vzhľadom k zásade viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. V uznesení I. ÚS 170/2015-15 z 1. apríla 2015 ústavný súd uviedol, že ani samotná skutočnosť, že napriek veci už právoplatne meritórne rozhodnutej môže existovať aj iný pohľad na túto identickú vec, nie je dostatočným dôvodom na nové rozhodnutie o tejto veci, pretože aj tento iný pohľad na tú istú záležitosť mal byť a mohol byť predmetom prieskumu v rámci už právoplatne skončeného konania. Vychádzajúc z uvedeného a z tej skutočnosti, že žalovaná bola stranou v spore o určenie vlastníckeho práva a reálne tak svoj vplyv na toto konanie mohla uplatniť (či už v podobe riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku) dovolací súd dospel k záveru, že jej argumentácia o existencii prekážky začatého konania je v danej veci je už neopodstanená. Ak teda súdy nižších inštancií spor o vydanie bezdôvodného obohatenia po právoplatnom skončení konania o určenie vlastníckeho práva prejednali a vo veci rozhodli neporušili tým žalovanej jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

27.4. Pokiaľ dovolateľka k posúdeniu otázky litispendencie súdmi nižších inštancií argumentovala rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 1Obdo/4/2018 z 30. januára 2018 dovolací súd je toho názoru, že predmetné rozhodnutie sa na preskúmaný spor nevzťahuje. V danej veci najvyšší súd totiž nezrušil rozhodnutia okresného a krajského súdu z dôvodu litispendencie, ale z dôvodu, že rozhodnutia súdov oboch inštancií boli nepreskúmateľné a konajúce súdy nedali odpovede na zásadné otázky podstatné pre rozhodnutie vo veci vznesené žalovaným v priebehu konania, čím mu odňali možnosť konať pred súdom. Vo veci išlo okrem iného aj o posúdenie otázky naliehavého právneho záujmu, pričom najvyšší súd zaujal stanovisko podľa ktorého „nemôže byť dôvodom osvedčujúcim naliehavý právny záujem na určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je skutočnosť, že je z dôvodu vedenia takéhoto konania prerušené iné, časovo predchádzajúce, hmotnoprávne súvisiace konanie na plnenie. V každom konaní súd samostatne posudzuje prípadné dôvody na prerušenie konania, a takéto rozhodnutie nemôže byť záväzným pre posúdenie existencie podmienok pre vedenie iného súdneho konania“

28. So zreteľom na uvedené (pod bodmi 12. až 26.) dovolací súd konštatuje, že absencia vysporiadania sa s podstatnými a špecifickými tvrdeniami žalovanej uvedenými v odvolaní v napadnutom rozsudku krajského súdu je tak závažným nedostatkom tohto rozhodnutia, ktorého intenzita sama o sebe zakladá porušenie dovolateľovho namietaného základného práva aj s poukazom na čl. 46 ods. 1 Ústavy aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Dovolateľka preto opodstatnene namietala porušenie jej procesných práv v takej miere, že postupom súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Nerešpektovaním pravidla riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu došlo v konaní k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP, ktorá zakladá nielen prípustnosť dovolania ale zároveň aj jeho dôvodnosť.

29. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil rozsudok odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku I. a vec mu vrátil na ďalšie konanie vychádzajúc z toho, že tým, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti bol práve odvolací súd (s povinnosťou reagovať na zákonom ustanovené skutočnosti, ktorú si ale nesplnil).

30. Vzhľadom na dôvod zrušenia napadnutého rozsudku dovolací súd nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Postupoval v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, ktorá sa ustálila na názore, že v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné posudzovať otázky súvisiace so správnosťou právneho posúdenia veci (1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

31. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.